

A TENGERPART

Társadalmi, közgazdasági és tengerészeti napilap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Riva Szápary, Adria-palota.

Telefon 224. szám.

Egész evr.
Félévre

Előfizetési ár:

24 kor. Negyedévre

12 kor. Egy hóra

Egyes szám ára 8 fillér.

6 kor.

2 kor.

HIRDETÉSEKET

a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.

HIRDETÉSEKET
a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 30 fillér.

Világ folyása.

Fiume, okt. 3.

As angol liberális pártot tegnapelőtt sir William Vernon **Harcourt** halálával nagy veszteség érte. A legkiválóbb parlamenti férfiak egyike volt az elhunyt, méltó társa a múlt század nagy angol államférfiainak. **Balfour** miniszterelnök csak nemrég mondotta róla, hogy ő az utolsó élő kapitány a parlamentáriszmus régi gárdájából. Kitűnő szónok, félelmetes vitázó, megtámadhatatlan jellem, elsőrendű pénzügyi lángelme volt Harcourt s nemcsak szellemileg, hanem testileg is imponáló óriás. Hogy Anglia határain túl kevésbé ismerték, mint egynémely kortársát, ennek oka főképp abban keresendő, hogy működését leginkább Anglia belügyeinek szentelte. Antiimperialista volt a szó legszorosabb értelmében — innen eredt az antagonizmus közte és a liberális párt másik vezére, **Rosebery** lord között, amely ellentét a párt kebelében szakadásra is vezetett. Olyan büszke volt az ő angol hazájára és Anglia „fényes izoláltságára”, hogy arról, ami Anglia határain kívül esik, tudni sem akart. Esküdt ellensége volt minden szövetségi eszmének és minden terjeszkedésnek — kivéve Anglia *világkereskedelmének* terjeszkedését; ezt a célt helyeselte, de az eszközöket, amivel az utóbbi idők hatalmon levő kormányférfiai ezt a célt el akarták érni, elítélte és kifogásolta. Nagy ellenlábasa volt Chamberlainnek és a legélesebb-

„A TENGERPART” TÁRCZÁJA.

A csarsija.

Irtá: **Barsilaos**.

Plevljében voltunk, katonasorban. Nekünk, új embereknek, akik akkor kerültünk oda, a már meghonosodott régi tisztek mutogatták a várost. Tündöklő verőfényben ragyogott előttünk a rikitóan tarka legexotikusabb, kép a csarsija, a török bazár- és vásár-utca. Mintegy gócpontban egyesülve láttuk magunk előtt mindazt, mit tipikusan keletinek szoktunk mondani s ez az összbenyomás oly imponáló, oly megkapó volt, hogy hosszasan legeltettük rajta szemünket s csak hosszas szemlélődés után nyertük ismét vissza a részletek iránti fogékonyságunkat.

— Látjátok-e, hogy mi a legszembeütőbb ebben a fészekben? — kérdi a főhadnagy.

A legszembeütőbb? Hiába találgattuk volna; elkápráztatott bennünket a kép fényessége, — pedig amire a főhadnagy gondolt, az éppen az árnyoldala.

— Hát a nagy piszok. Ocsmány piszkos népség ez; nézzétek a ruházatát, a házeit, az utcáit — minden piszkos, ronda. Ha az utcák hulladékait az önkéntes „Sanitátspolizei”, mar mint ezek a gazdátlanul kódorgó ebek és a háztetőket ellepő csókák el nem takarítanak, itt menten kiütne a pestis, dacára annak, hogy ez a népség hozzá van szokva a szennyhez,

ben kárhóztatta a búr háborút. Igazságérzete alkuvást nem ismert, tiszta, egyenes jelleme irtóztott minden bujkálástól, minden fondorkodástól, minden titkos machinációtól. Kérlelhetetlen üldözője volt a korrupciónak, amely Anglia politikájába befurakodott és engesztelhetetlen ellenfele a „délafrikai király”-nak, **Rhodesnek**, aki mindkét politikai párttal czimborált és nem riadt vissza semmiféle jeszköztől, se hizelkedéstől, se fondorkodástól, se áskálódástól, se vesztegetéstől, ha arról volt szó, hogy valamely célját megvalósítsa. Harcourt kérlelhetetlenül, vaskövetkezetességgel üldözte Rhodest és segítőitársait, nem törődve azzal, hogy ezek közt bőven akadtak hercegek, márkik és grófok is, Anglia legragyogóbb neveinek viselői. Mikor egyszer **Rhodes** nagynehezen el tudta érni, hogy Harcourt négy szemközt fogadja, e beszélgetés után azt mondta a puritán államférfi: „Igazán szerény és okos egy ember ez a Rhodes! Csupán-csak két csekélységet kíván: azt, hogy töröljék el a szabadkereskedelmet és hogy hozzuk be újra a rabszolgaságot!” Mint parlamenti szónok a legkiválóbbak egyike volt Harcourt, de bár kérlelhetetlen volt politikai ellenfeleivel szemben, olyan igazságosan és lovagiasan bánt el velük, hogy a legtöbben közülök mindvégig a legmelegebb személyes barátságban állottak vele.

A **keletásiai harcstéren Mukdennél** még mindig csak apró előőrsi csatározások folynak.

hisz benne született. Ha valami európainak kellene ittlenn élnie ezek között, azon rögtön kitörne mindenféle nyavalya. Ugy-e, hogy odafenn Európában senkinek sincs fogalma ilyenmiről?

És mi olyan magától értetődőleg hagytuk helyben:

— Valóban, Európában ilyesmit nem látni sehol.

Mire azután a hadnagy fölkapogott:

— No lám, már ti is úgy vagytok vele, mint mi, hogy ez itt már Ázsia!

Az ám, csakugyan! Most vettük csak észre, eddig fel sem tűnt nekünk, hogy hiszen itt is még Európában volnánk! De mikor itt valóban minden olyan más, mint Európában. Más az ég, más a föld s mindenekfölött mások az emberek.

Amint azután belemélyedtünk a csarsijába, mindjebban visszanyertük fölényes nyugalunkat s a részletekbe mélyedvén, lassanként sok dologra akadunk, mit már előzőleg is láttunk valahol, Sarajevóban vagy utközben. Itt vannak például ezek a mozgó szénaboglyák; már utközben volt alkalmunk megbámulni, hogyan mászik egy ilyen szénaboglya a hegyoldalon s közelebb érve, felfedezték benne a parányi török hegyi lovat, amint a hátára kötött valóságos boglyával lassan kapaszkodik előre, csak a feje látszik ki belőle. Igen bizony, mert itt lóháton szállítanak mindent; hány karavánt láttunk már utközben is, 8—10 ló, egymás mögé kötve, az elsőt ül a török,

Alexejev helytartó visszahívásának hírére a félhivatalos orosz távirati ügynökség nem czáfolja ugyan meg egészen kerekén, de „megbizhatatlan híresztelésnek” mondja. Szent-Pétervárról azt táviratozzák, hogy **Grippenberg** tábornok, az alakítandó második orosz hadsereg fővezére, október hó végén utazik el a harcstérre. — **Port-Arturnál**, mint egy csifui távirat mondja, újra visszaverték a japánok támadását. A vár tüzérése meglepő hevességgel viszonzotta a japánok bombázását. Az ostromzár a kikötő körül most már nagyon szoros. A kínaiak ezért nem igen merik már megkockáztatni azt a kísérletet, hogy bejuszanak a kikötőbe. — Berlinből jelentik, hogy **Vilmos** német császár a napokban kihirdette a Sárga tenger kikötőiben, hogy 10.000 márka jutalmat tűz ki annak, aki nyomára vezet az eltűnt port-arturi német tengerészeti attasénak.

Savjatopolk-Mirsaky herceg, az új orosz belügyminiszter Berlinesen keresztül adja tudtul a világnak követendő politikáját. A berlini **Lo-kalanszeiger** szeptérvári levelezője előtt nyilatkozott meg a miniszter. Nagy meglepéssel szökött arról a barátságos magatartásról, amelyet Németország Oroszország iránt tanusít és felette értékesnek tartja a háboru közepette Vilmos császár és Miklós czár baráti jó viszonyát. Azonban a két birodalom népeinek is hasonló jó barátsággal kell egymás irányában viselkedniök s ezt már az orosz sajtó is kezdi belátni. Japán elhatalmasodása — ugymond a

a többi megterhelve portékával, fával, kővel, vízzel, megymással. Az emberek is mind lóháton közlekednek a hegyek közt; hiszen meg is bámultuk (lopva) az álarozos török asszonyt lóháton, amint mogorva kísérője az utszéli bokrok közé rántotta a postakocsi közeledtére; s jót neveltünk az élelmes törökön, kit legelőször láttunk lóháton — nyitott napernyővel.

— Igen jók ezek a kis mokány lovak ezen a terepen, — jegyezte meg a főhadnagy; — a mi tiszteink közül is többen, meg az egész hegyi tüzérségünk is, ilyen lovakkal vannak felszerelve. S nézzétek meg majd gyakorlatok alkalmával, hogyan kapaszkodik fel ez a kicsi ló az ágyucsóval vagy lafettával a hátán a legmeredekebb uttalan sziklafalon; ahol a **gyalogos** alig mer járni, ott a ló biztosan halad: törmeléken, görgeteges helyen a lábával megpróbálja, elég szilárdan áll-e a kő, melyre lép s lassan, óvatosan, de biztosan előrejut.

A csarsiján hemzsegő sokaságban a teherkaravánok és lovasok között hatalmas termetű, öles alakok járnak-kelnek, mord arczzal, övükből kiáll néhány gyönggyel kirakott pisztolyagy, s a hosszú, görbe handzsár.

— Albánok, — mondja Szabó. — A legveszedelmesebb elem; állig fölfegyverkezve járnak mindig, folyton lázongnak, rabolnak, itt is csak a mi tulnyomó fegyveres hatalmunk tartja lenyűgözve őket. A kaszinóban majd mesélnek nektek egyetmást róluk.

Uri osztályhoz tartozó törököket is látni közbe-közbe, dusan himzett fénylő selyem-

herczeg — nemcsak Oroszországot, hanem egész Európát is fenyegeti. Ezt nemsokára el fogja ismerni Anglia is. *Szvjatopolk-Mirssky* herczeg a balti hajórajnak a kelet-ázsiai vizeken való megjelenésétől azt reméli, hogy a helyzet a harctéren alaposan meg fog változni. Grippenbergnak a második mandzsuri sereg fővezérségére való kinevezését a miniszter szerencsés választásnak tartja. Most a beszélgetés a belpolitikai viszonyokra tért át. A herczeg hangsúlyozta, hogy senkiben se nézi a zsidót, a keresztényt, az örményt, a mohamedánt; nem ismer nemzetiségi kérdést, a nép egyaránt vonul a harctérre, hogy szolgálja hazáját és kötelességét teljesítse; az ő szemében azok mind oroszok, akik joggal elvárhatják, hogy a kormány velük igazság és jog szerint bánjék. Csak adjanak neki időt, hogy bebizonyíthassa, hogy ezek az elvek hatják át őt. «A sajtóviszonyok lényegesen javulni fognak — mondotta a miniszter, — természetesen nem lehet szó sajtószabadságról, mert azzal sok visszaélés történne s ezeknek borzasztó következményeik lehetnének. Az ki van zárva, hogy a kormány a sajtószabadság alapelveit elfogadja, de örömezt nyujtok reményt, hogy a rendszabályokat jelentékenyen fogom enyhíteni, csak időt engedjenek nekem». Itt a hírlapíró megjegyezte, hogy a herczeg nem alkalmaz a maga élete biztosítására oly sok rendőrt, mint elődje; a miniszter azt felelte, hogy nem is fogja tenni, mert az orosz közmondással azt tartja, hogy a ki hétszer elkerülte a halált, azt nyolczadszor utólérheti végzete. Ő elég biztosságban érzi magát és nem is gondol különös rendszabályokra. — Ezeket mondotta a sajtó számára az új belügyminiszter, akit általában sokkal fölvilágosultabb, humánusabb gondolkozásu embernek mondanak, mint elődei voltak. Alkalma lesz bőven, hogy ezt be is bizonyítsa, mert hogy például a szerencsétlen Finnországnál ne menjünk tovább, *Plehve* és *Bobrikov* ottani garázdálkodását élénken illusztrálják az országból elhurczolt finn hazafiak sorsáról érkező hírek.

kaftánokban, feketebojtos fezüik vekonyan van körülötve egy fehér kendőcskével, mintegy «extra»-turban, szemben a köznép vastagon kötött nehéz turbánjával. A keresztény öszerebek fehér nemezsipkáikról ismerhetők fel, asszonyaik pedig földetlen arcukról. Az asszimiláció hatása azonban mégis meglátszik, részben a férfiak ruháján, s ipkájuknak fehez hasonló formáján, meg az asszonyoknak nagy fejkedőjén, mely mély árnyékban tartja a homlokot, s részben az állukat is átfogja. Kiegészítésül a hemzsegő sokaság közé vegyülnek a fakódaróczo török katonák s nem sokkal fényesebb tisztjeik is.

Kétoldalt nyílt bazároknak árulják portékákat a törökök (a szerb kereskedők boltokban, vasajtók mögött, biztosság kedvéért.) A felszerforma tetőereszek alatti árnyékban van összeróva az állvány, melyben a legkülönfélébb karakterü portéka, a patkótól a csipkekendőig s a sárgadinnyétől a birkabőríg, mind ott lóg és hever költői összevisszaságban. A jámbor muzulmán pedig ott hever egy primitív ágyon, s ha nem alszik épen, olyankor föl-váltva hol egy pipa dohányt szí el gömbösvégü hosszuszáru csibukjából, hol egy csésze kávét iszik, isteni flegmájából ki nem zavarlatva magát semmivel, ami körülötte történik. Kejf! Élvezi azt a tökéletes, rendületlen nyugalmat, amilyenre csakis a legigazibb fatalisták képesek.

— Nézzük meg, — indítványozom, — hátha valami orientális specialitásra akadunk, amit emlékül vihetnénk vissza Európába.

Odalépünk az egyik bazárhoz (majd egyforma valamennyi) s csokjasát mondva, kezdünk turkálni a fölhalmozott holmik között.

Sokáig nem tudta senki, hogy mi történt velük, elképzelhető hát a deportáltak hozzátartozóinak és barátainak aggodása az elhurczoltakért. Most végre kerülő utakon hirtelen, hogy *Schaumann* titkos tanácsos, *Gummerus* tanár és *Collan* mérnök még mindig a szentpétervári Péter-Pal-erőd tömlőczeitben vannak. *Eriksson* és *Westlin* diákokat a Perm kormányzóság északi részében levő Csordin városkában internálták. Ez év január havának második napján tartóztatták le a két diákot, s amint most kiderül, a börtönben a legkegyetlenebbül bántak velük. A hosszú utat az internálás helyeig gyalog, közönséges gonosztevőkkel összekötözve kellett megtenniük. Állandóan rendőri felügyelet alatt állanak és tudtukra adták, hogy további sorsukról csak *öt esztendő múlva* fognak intézkedni.

— **A trieszti helytartóváltozás,** amelyet hetek előtt jeleztünk, immár megtörtént. *Bécsből* jelentik, hogy *Goess* Lipót gróf trieszti helytartót a vaskoronarend első osztályával való kitüntetés mellett állásától fölmentették és utódjává *Hohenlohe-Schillingsfürst* Konrád herczeget, Bukovina tartományi elnökét nevezték ki. Az új trieszti helytartó az elhunyt főudvarmesternek, *Hohenlohe* Konstantin herczegnek a fia. Utódja a bukovinai tartományi elnökségben *Bleyleben* Oktávián lovag miniszteri tanácsos, a belügyminiszterium elnöki osztályának eddigi főnöke lesz.

— **Állami anyakönyvek.** Félhivatalos jelentés szerint a belügyminiszteriumban és az igazságügyi miniszteriumban most készítik az 1904. évi XXXVI. törvényczikk végrehajtására vonatkozó utasítást. Ez az új törvény, mely az állami anyakönyvvezetést a kis- és nagyközségekben a községi és körjegyzők rendes munkakörébe utalja, amennyiben minden nagyközség és minden körjegyzőség egy-egy anyakönyvi kerületet alkot a körjegyzőség ugyanazonos székhelyével, *1095. január 1-én* lép életbe. Az új törvény legjelentősebb újítása, hogy az anyakönyveknek mostani jegyzőkönyvalakban való vezetésével szakítanak és a sokkal egyszerűbb rubrikás rendszerre ternek át.

A kereskedő felénk se néz s annyit se törődik velünk, mintha ott se lennénk.

— Ez se volt botosinas Kolozsvárt! — véli Tuszány. Azt se mondja: bikkmag, — se «jó nap», se «karsamadiner!»

— Azt ugyan hiába várod ezektől a fatalistáktól; ha a fátum könyvében az van megírva, hogy megveszed a jámbor Abdallah portékáját, akkor meg fogod te azt venni, anélkül, hogy a jámbor Abdallahnak azért a jobb oldaláról a bal oldalára kellene fordulnia.

— De hát annyit csak megtesz a jámbor Abdallah, hogy megmondja ezeknek a kis piros papucsoknak az árát?

Azzal a kérdéssel tárgyat odatartjuk a török elé, kérdeve, hogy: *csó kosta?* Mire tényleg morog valamit, olyformán, hogy: *dvaczaty krajczer.* Megértettük, hogy az a «vaczak» = 20. Tuszány sokallta s odaszólt a töröknek: *petnác!* A jámbor visszanézett rá bosszusan, azzal elfordult és nem törődött többet velünk. Bizonyosan azt gondolta magában:

— Ha Allah azt akarja, hogy megvegyed azt a papucsot, akkor megadod te a husz krajczárt is; ha pedig Allah nem akarja, ugyis hiába engednék.

— Biz' itt nem alkuszol, pajtás — szolt Jancsó; — vagy kifizeted, amit kér, vagy itt hagyod, de a török nem enged.

— Hát akkor írja ki legalább, hogy: «szabott árak», hogy az ember tudja.

Azzal leszurta a két piczulát, zsebre vágta a filigrán papucsot s tovább cihelődöttünk. Az ezüstmivesnél megint megálltunk s itt is kiválogattunk néhány apróságot. A fizetésnél azonban fönnakadás történt. Az effendi sehogysem

Előfizetési felhívás.

Szeptember hó 21-ikén előfizetést nyitottunk „A Tengerpart” czimű napilapra.

„A Tengerpart” ünnep és vasárnap kivételével naponként délután öt órakor legalább nyolcz oldalnyi terjedelemben jelenik meg.

Előfizetési árak.

Helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve:

Egész évre	24 korona.
Fél évre	12 „
Negyedévre	6 „
Egy hónapra	2 „

Egyes szám ára 8 fillér.

Előfizetést bármely naptól kezdve fölvesz.

„A Tengerpart” kiadóhivatala, Fiume, Riva Szápáry, Adria-palota.

Abbonamento al giornale.

Ai 21 settembre abbiamo aperto un abbonamento al giornale quotidiano „A Tengerpart”.

Il giornale „A Tengerpart” escirà ogni giorno — eccettuate le domeniche ed i giorni festivi almeno in otto pagine.

Prezzi d'abbonamento.

Loco a domicilio o altrove colla posta:

Anno intiero	cor. 24.—
Semestre	„ 12.—
Trimestre	„ 6.—
Un mese	„ 2.—

Numero singolo cent. 8.

L'abbonamento si può principiare da qualunque giorno.

L'amministrazione del giornale „A Tengerpart”

Fiume, Riva Szápáry, palazzo Adria.

A szerkesztőség és kiadóhivatal telefon-száma: 224.

akarta elfogadni a papírpénzt, amit komoly fejcsoválással és tiltakozó kézmozdulattal adott tudtukra. Az aranyat azonban annál szívesebben vette; lefogta a vásárolt tárgyak árát, aztán visszaadta, ami kijárt, a tiz koronából.

Tuszány értelmetlenül bámult a kezében levő pénzre. Volt egy egész marékka kicsiny, girbe-görbe, körülnyiszalt, kilyukgatott, fehér, sárga, vörös, — összevissza.

— Mi ez?

— Pénz, — hangzott a lakonikus válasz.

— Azt sejtettem; de miféle?

— Hát vegyes, fele török, fele a mi pénzünk. Az itt egyformán forog mindakettő.

— De hát jó pénz ez?

— Persze, hogy jó!

— De hiszen némelyiknek az egész kari-mája le van faragva, a legtöbb meg lyukas, egyik-másikon öt-hat lyuk is van!

A több lyuk már fényűzes, de egy lyukra szükség van; a török köznép minden pénzt kilyukaszt, s aztán spárgára fűzve a nyakára köti, ami rendkívül praktikus dolog; ez egyrésztől ékszer, másrészt ügyelláris, ha fizetni kell, leoldja a madzagot, s leveszi a szükséges pénzmennyiséget, a többit megint visszaköti ékszernek.

— De hát azt sem tudom most, mennyit kaptam vissza, s aztán mit csináljak vele?

— Abban bizhatsz, hogy meg nem esalt a török, azt nem teszi. S hogy mit kezdj azzal a pénzzel? Hát elköltöd; ezt is csak úgy elfogadják minden boltban, mint a mienket. Különben gyerünk a Caffé Ottomanba, ott majd megismertetjük veletek a török pénzt.

LEGUJABB.

— Táviratok és telefon-hírek. —

Uj függetlenségi párt.

Budapest, okt. 3. *Csávolszky* Lajos, a fülöp-szállási kerület országgyűlési képviselője, tegnap délután Szabadszálláson beszámoló beszédet tartott. A beszámoló meghallgatására a környék nagyobb városából is községeiből is igen sokan gyűltek össze. *Csávolszky* beszédében élesen kikelt a Kossuth-párt és az Ugron-párt vezértérftai ellen. Az egybegyűltek bizalmat szavaztak *Csávolszky* Lajosnak és a beszámoló után *Függetlenségi Kossuth Lajos-párt* néven új függetlenségi pártot alakítottak. A párt végrehajtó bizottsága elhatározta, hogy felhívja az összes függetlenségi egyesületeket és választókat, hogy csatlakozzanak az új párthoz.

Tisza István utazásai.

Budapest, okt. 3. *Tisza* István gróf miniszterelnök tegnap este sürgős ügyek elintézése végett a fővárosba érkezett. Ma a kormányelnök visszautazott Gesztre, ahonnan október 8-án tér vissza állandó tartózkodásra Budapestre.

Egy országgyűlési képviselő halála.

Gyergyó-Szentmiklós, okt. 3. *László* Menyhért országgyűlési képviselő ma itt meghalt.

Kossuth Ferencz Hajdunánáson.

Hajdunánás, okt. 3. *Kossuth* Lajos emléksobrát tegnap leplezték itt le nagy ünnepséggel. A leplezésre *Kossuth* Ferencz vezetésével mintegy huszonöt függetlenségi képviselő érkezett ide. A vasuti állomáson ezekre menő tömeg várta a vendégeket, akiket *Rákosi* Viktor, a kerület országgyűlési képviselője üdvözölt. A képviselők impozáns menetben vonultak be a gazdagon fellebörgött városba. Nagy lelkesedés közt folyt le a városháza előtti téren fölállított szobor leplezése. Az ünnepi beszédet *Rákosi* Viktor mondta óriási hatással. Utána *Pósa* Lajos szavalt a költeményét, amely szintén nagy lelkesedést keltett. Majd *Kossuth* Ferencz beszélt lelkesült ovációk között és reményét fejezte ki, hogy a hajdunánásiak nemcsak a szobrot, de hazaszeretettüket is megőrzik. A szobor talapzatára harminczöt gyönyörű koszorút tettek le a különböző küldöttségek. A leplezés után banket volt, amelyen a polgármester *Kossuth* Ferenczet köszöntötte föl. *Kossuth* Ferencz válaszában ráért a mai politikai viszonyokra és kijelentette, hogy a függetlenségi polgárok egyrésze beleélte magát abba a tévhitbe, hogy a közösüges törvény alapján is elérhető a legnagyobb magyar vívmány: a magyar hadsereg. Ez nagy tévedés, mert a hatvanhetes alapon nem lehet függetlenségi politikát követni. Délután a szobor előtt gyermekünnep volt, amelyen *Pósa* Lajos megeskette a gyermekeket,

hogyan hű fiaik lesznek a hazának és mindig harcolni fognak annak függetlenségeért.

Metternich Lothár herceg meghalt.

Bécs, okt. 3. *Metternich-Winneburg* Lothár herceg, császári és királyi kamarás, szolgálaton kívüli helytartósági alelnök, a szuverén máltai lovagrend tiszteletbeli lovagja, ma itt meghalt. Lothár herceg legifjabb fia volt *Metternich* kancellárnak, 1837 szeptember 12-én született Bécsben. Két ízben is nősült. Első felesége, a polgári származású *Reitter* Karolina 1899-ben hunyt el; második felesége, *Mittrowsky* Francziska grófnő, akivel 1900-ban kelt egybe, még él. Az elhunyt herceg nem hagy gyermekeket hátra. Testvérei közül már csak bátyja, *Pál* herceg és néneje, *Melánia* hercegnő, az 1897-ben elhunyt *Zichy* József gróf özvegye van életben.

A háboru.

Szent-Pétervár, okt. 3. Különböző helyekről a katonai szolgálatra behívott tartalékosok zavargásáról érkezik hír. Minthogy a csapatszállítások számára nem gondoskodtak kellő ellátásról, a katonák a boltokat és korcsmákat kifosztották és a rendőrségnek ellene szegültek. Ujabb zavargások kitörésétől tartanak.

Tokio, okt. 3. Port-Arturán az oroszok kétségbeesett erőfeszítéseket tesznek, hogy visszafoglalják a japánoktól a Kuro-patkin-erődöt. Mind a két félnek igen nagyok a veszteségei. Az orosz hajóhad helyzete a port-arturi kikötőben tarthatatlan. A hajók vagy kénytelenek lesznek a kikötőből kitörni, vagy pedig a kikötőben fognak elpusztulni.

London, okt. 3. A *Daily Telegraph* sanghaji jelentése szerint Port-Artur előtt ujabb véres ütközet volt. A *Daily Chronicle*-nek azt táviratozzák, hogy szombaton a két ellenfél fegyverszünetet kötött a halottak eltemetése végett.

London, okt. 3. *Oku* tábornok főhadiszállásáról a következő hír érkezett ide: Délben ért Liaojangba az első japán vonat. Néhány nap alatt rendszeres vonatközlekedés indul meg. Az első vonat katonai felszerelést, élelmet és vasuti anyagot hozott.

Az osztálysorsjáték huzása.

Budapest, okt. 3. Az osztálysorsjáték mai huzásán 15000 forintot nyert a 99839 számú sorsjegy és 10000 forintot a 90864 számú sorsjegy.

Balkáni osendélet.

Szaloniki, okt. 3. Tegnapelőtt egy görög banda megütközött egy bolgár bandával. A küzdelem négy óra hosszat tartott. A görögök részéről elesett két ember és öt súlyosan megsebesült, a bolgárok részéről elesett 9 ember és megsebesült 15; ez utóbbiakat a görögök foglyul ejtették. A kudarcot megbosszulandó, Griva és Granizza között előtört egy másik bolgár banda, amely hét előkelő görög férfit ejtett foglyul. A foglyokat a hegyek közé vitték, ahol iszo-

nyatos kínzások közt meggyilkolták őket. A szerencsétleneknek kitörték a fogát, kiütötték a szemét, fülüket és orrukat levágták és addig kínozták őket, amíg meg nem haltak. Ezalatt egy másik banda két másik görög férfit fogott el, akiket hasonló módon gyilkoltak meg. Klibesti és Granizza között új görög bandák tűntek fel.

Aki a miniszterelnököt fenyegeti.

Budapest, okt. 3. Néhány héttel ezelőtt a belügyminiszteriumban egy *Erdélyi* Károly nevű, volt urasági inas jelent meg azzal a kérelemmel, hogy nevezzék őt ki a miniszteriumban megüresedett szolgál állásra. *Erdélyi* nevét előjegyzésbe vették és átvették kérvényét is a mellékelt okmányokkal együtt. Nemsokára ezután a szolgál állást mással töltötték be, mire *Erdélyi* mintegy két hét előtt újra elment a belügyminiszteriumba, hogy az iratait visszakérje. Ott azonban nem tudták előadni az iratokat, amelyek még eddig ki nem derített módon elkallódtak. *Erdélyi* ismételt sürgetésére sem tudta visszakapni iratait, ami a szegény emberre olyan rettenetes hatással volt, hogy elméje megháborodott. Levelet irt *Tisza* István gróf miniszterelnöknek, amelyben azzal fenyegeti, hogy ha az okiratait vissza nem adja neki, megöli a miniszterelnököt és kiirtja egész családját. A miniszterelnökségtől áttették a levelet a fővárosi rendőrséghez. A rendőrség *Erdélyit* letartóztatta s minthogy az orvosok megállapították, hogy közveszélyes örült, átszállították a lipótmezei örültekházába.

Hüvösre került izgató.

Vács, okt. 3. *Valasek* János, a miavai kerület országgyűlési képviselője ide érkezett és megkezdte a pozsonyi itélőtábla által államellenes izgatás miatt rá rótt egyesztendei államfogház-büntetés leülését.

Egy millenáris emlékmű megrogálása.

Nyitra okt. 3. Az itteni rendőrség ma jelentést tett a főispánnak a zobor-hegyi millenáris emlékmű megrogálása tárgyában. A jelentés konstatálja, hogy mind a négy turulmadárnak a feje és a nyaka hiányzik. A tettesek valószínűleg a villámhárító készüléken másztak föl és bottal csonkították meg a madarakat.

Kirabolt postahivatal.

Kecsel, okt. 3. Tegnapra virradó éjjel ismeretlen tettesek a postahelyiség falát kiásták és elrabolták a vasszekrényt, amelyben tizenötezer korona érték volt. A hatóságok a tettesek kipuhatolására megindították a legszigorubb nyomozást, de eddig eredménytelenül.

Egy testvérgyilkos letartóztatása.

Eger, okt. 3. *Fényő* hevesmegyei községben letartóztatták *Szalkai* András jómódu birtokost, akit azzal vádolnak, hogy egy *Dabrik* György nevű fölbérelt napszámossal megölette testvérbátyját csak azért, hogy nagyobb örökséghez jusson. *Dabrikot* szintén elfogták.

Csalók letartóztatása a löverseny- téren.

Budapest, okt. 3. A rendőrség tegnap a löversenytéren nyolcz csalót tartóztatott le, akik hamis tikketekkel igen sok embert megkárosítottak.

Földrengés Számosz szigetén.

Konstantinápoly, okt. 3. Számosz szigetén ismételt nagy földrengések voltak, melyek igen nagy pusztítást okoztak. Mintegy kétezer ember hajléktalanná lett.

Felrobbant ágyu.

Madrid, okt. 3. *El-Ferol* városában a katonai gyakorlatok alkalmával egy ágyu felrobbant és több katonát megölt.

KÜLÖNFÉLE.

— **Olvasóink figyelmébe.** Lapunk egyes példányai ezentúl mindig kaphatók az *Ivanich-féle* hírlapelárusító üzletben, *Via Riva 6. szám* és a *Corsia Deák 34. szám* alatt levő dohánytözsdeben (a Hungária-szálló és a Csizmás-féle fióküzlet között.)

— **Károly István főherceg** tegnap délután négy órakor saját yachtján ideérkezett. A hajó, melynek személyzete tizenkét emberből áll, a Baross-kikötőben horgonyoz. A főherceg e hó 30-áig marad itt és innen Pólába megy, hogy résztvegyen *Erzsébet* királyné szobrának leleplezésén. A főherceg ma meglátogatta a *Komet* torpedóhajót és a Cunard-társaság *Slavonia* nevű kivándorlási hajóját, amely tegnap érkezett ide Amerikából.

— **Személyi hír.** *Fest Kálmán* miniszteri tanácsos és *Benyovits Lajos* dr. bíró tegnap a Hamburgban tartott nemzetközi tengerjogi kongresszusról visszaérkeztek Fiuméba.

— **A király nevenapja.** Má este, a király nevenapjának előestéjén, a városi zenekar vig zeneszóval fogja bejárni a város főbb utcáit. Holnap délelőtt 10 órakor a nagytemplomban hálaadó istentisztelet tartanak, melyen a polgári és katonai hatóságok vesznek részt.

— **Eljegyzés.** *Kemény Ödön*, az Adria magyar királyi tengerhajózási részvénytársaság fumei igazgatósági titkára eljegyezte *Márkus Ada* kisasszonyt, *Márkus Samu* budapesti kö- és könyvnyomda-tulajdonos és neje, *Prister Luigia* bájos leányát.

— **Erzsébet királyné szobra Pólában.** Mint *Pólából* írják, *Erzsébet* királyné emlékszobra, amelyet *Cancioni* Alfonz szobrász készített és amelyet a pólai Valéria-parkban fognak fölállítani, nemsokára teljesen elkészül a bécsi ércöntőben. A szoborművet e hó 22-én fogják ünnepélyesen leleplezni. Helye úgy van megválasztva a parkban, hogy a szobor a tenger felől is szembeötöl. A királyi házat értesülésünk szerint *Károly István* főherceg fogja a szobor leleplezésén képviselni.

— **Halálozás.** *Clesovich* Hugó, az Adria tengerhajózási társaság trieszti képviselője, hosszú szenvedés után Triesztben meghalt. A jeles szakembert városunkban nagyon jól ismerték, mert számos rokonon kívül sok ismerőse is van itt. Holttestét valószínűleg holnapután fogják idehozni.

— **Vilmos császár újabb középtengeri utazása.** A *Berliner Tagblatt* írja: *Vilmos* császár újabb középtengeri utazása orvosai tanácsára fog megtörténni, mert tavasszal a

délvidéki, nyáron pedig az északi tengeri levegő, a császár egészségi állapotára igen jó hatással van. A császár a jövő év elején, a trónörökös esküvője után indul el utjára.

— **Az alakuló új fogyasztási szövetkezet.** A fumei állami és magántisztviselők fogyasztási szövetkezetének előkészítő bizottsága annak közlésére kér fel bennünket, hogy megalakításának végleges (esetleg az előző tervtől eltérő) módjait tárgyalva az előterjesztet folyó évi október hó 5-én este 8 órakor lesz a Deák-szálló nagytermében, ahol az érdeklődők megjelenni sziveskedjenek. Ez az új fogyasztási szövetkezet tudvalevőleg a Magyar Gazdák Vásárcsarnok-ellátó Szövetkezetének kezdeményezésére alakul.

— **A Slavonia megérkezése.** Tegnap délután 4 órakor érkezett meg Triesztben a *New-Yorkból* a Cunard-társaság *Slavonia* gőzöse 146 hazatért magyar kivándorlóval és 87 Triesztben felszállt utassal, kik innen folytatják utjukat New-Yorkba. Az utolsó gőzösről lemaradt és két hét óta türelmetlenül itt várakozó magyar kivándorlók százai lepték el a hajó közelében levő mólókat, hogy tanui legyenek a hajó kikötésének. Ma délig a *Slavonia*-nak mintegy 1500 utasa gyűlt itt már össze és ma este még 500 kivándorló érkezik ide vonaton. A holnap és holnapután érkező utasok, kik szintén vannak néhány százan, már lemaradnak a gőzösről és kénytelenek lesznek az október hó 20-án érkező *Pannonia*-t bevárni.

— **Padlástűz.** *Seemann* dr. volt fumei orvosnak a Piazza Santa Barbarán levő házában tegnap délelőtt 11 óra körül padlástűz ütött ki, melyet a gyorsan megjelent városi tűzoltóság rövid idő alatt elfojtott. A tűz nem okozott nagyobb kárt.

— **Őszi idény Abbaziában.** *Abbasia*-ból írják nekünk: Bár az időjárás ez évben nem igen volt kedvező, még sincs okunk az őszi idényre panaszkodni. A hotelek, villák és penziók megteltek, a sétányok élénkek, a hangversenyeket és szórakozóhelyeket tömegesen keresik fel. Noha a szép nyári napok elmúltak, a bucsu-ünnepek lezajlottak és az uszodákban csendesebb az élet, azért mégis találkozik egy urakból és hölgyekből álló kis csapat, mely délben a sós habokba szállva, a sirokkó által fölvert hullámokban ringatózik. A napokban tartja meg az új fürdői zenekar első hangversenyét és remélhető, hogy a fürdőbizottságnak jelenleg szerencsésebb keze volt, mint a múlt évben, mert a karmestert 180 pályázó közül választotta ki. A fürdő színházát szintén új igazgató vette át, aki működését már január hó elején megkezdte. A téli idényre már *Osakár* svéd király, a *luxemburgi nagyherceg* és *József* királyi herceg idérékezését jelentették be, úgy hogy a téli idény ez évben is fényesnek ígérkezik.

— **Apponyi Chicagóban.** Chicagóból jelentik: A megállapított programhoz képest szeptember 17-én érkeztek a magyar csoport tagjai Chicagóba, ahol *Pólya* László dr. vezetésével nagy küldöttség fogadta a vendégeket s hosszú kocsisorban a «*Shermann House*»-ba vezette. Itt a magyar dalárda a nemzeti Himnusz énekelte el, majd az amerikai himnusz elhangzása után *Nánágy* Lajos üdvözölte *Apponyi* Albert grótot és a kíséretében odaérkezett magyarokat. *Apponyi* nagy tetszéssel fogadott beszédben köszönte meg az üdvözlést. Beszélt még *Barabás* Béla és *Hock* János is. Hosszabb, angol nyelven tartott beszédében üdvözölte a vendégeket az amerikai közéletnek egyik legkiválóbb államférfia, egykori ellenjelöltje *Mac Kinleynak*: *Bryan* is, aki az ünnepély után hosszabb ideig folytatott eszmecsere *Apponyi* Albert gróffal. *Apponyi* utja Amerikában — mint írják — valóságos diadalut volt. Bárhová érkezett, a lapok előre

közölték arczképét, életrajzát és más helyeken elmondott beszédeit, melyek már egy egész sorozatot tesznek ki. *Apponyi* ma a legnépszerűbb emberek egyike Amerikában; oly szépen és hatásosan Amerika fejlődéséről mint ő, senki sem beszélt s az amerikaiak büszke elragadtatással hallgatják minden szavát. Egyáltalán a magyar képviselőket mindenütt nagy vendégszeretettel fogadták, valóságos rendező bizottságok alakultak az egyes városokban, ahová a magyar csoport tagjai ellátogatnak. Mindebben természetesen főrésztük a magyar egyesületeknek van. Rendkívül szíves volt a bucsu a magyar képviselők távozásakor. Az összes fogadóbizottságok nevében *Agoston* József mondott beszédet, melyre meghatottan válaszolt. Az *Iverna* gőzös mely 28-án indult el Bostonból, e hónap 6-án érkezik meg Liverpoolba, s így a magyar képviselők már 8—10-én Budapestre érkeznek.

Az olimpiai győzők hazaérkezése.

A tegnap délután 4 órakor érkezett *Slavonia* gőzössel tértek vissza *St.-Louisból* magyar sport bajnokaink, kik ezelőtt tíz héttel utaztak ki a vallás- és közoktatásügyi kormány támogatásával Amerikába, hogy az idei világiállítás helyén tartott olimpiai versenyeken a magyar sportot méltóan képviseljék.

Tudvalevőleg *Halmay* Zoltán világbajnokságot nyert ott az 50 yardos uszásban, *Kiss* Géza pedig remek formában második lett az 1600 méteres uszában. *Gönczy* Lajos a magasugrásban s *Mező* Béla a távfutásban szintén igen szép eredményeket értek el.

Mind a négyen tegnap érkeztek vissza manager-jük, *Mussa* Gyula vezetésével *St.-Louisból*.

A *Quarnero* evezős-egyesület és a fumei tornaegyesület már előzőleg közös programot dolgoztak ki a bajnokok fogadására, mely programot később szűkebb keretbe kellett szorítani ama távirati hirre, hogy a várt vendégek már az este 8 órakor induló gyorsvonattal kénytelenek tovább utazni Budapestre.

A *Slavonia* érkezésénél délután 4 órakor *Roediger* és *Donáth* osztálytanácsosok, az első mint a *Quarnero* elnöke, az utóbbi pedig mint a fumei tornaegyesület elnöke fogadták a két egyesület mintegy harmincz tagjának részvételével az ünnepeltet. *Roediger* osztálytanácsos szíves szavakban üdvözölte a visszaérkezett bajnokokat, mire *Mussa* Gyula a maga és társai nevében hatásos beszédben köszönte meg a szíves fogadtatást és örömeinek adott kifejezést a fölött, hogy őket abban a pillanatban, midőn ismét a haza földjére készülnek lépni, éppen Fiume két magyar sportegylete fogadja oly magyaros szeretettel. Mindkét beszédet lelkes éljenzés követte és a kölcsönös ismerkedés után a körülbelül 35 főnyi társaság az Európa szállóhoz sétált, a hol a «*Lloyd Fiumano*» nagytermében körülbelül 6 óra felé kezdődött a banket. Az első fogás után felkelt *Donáth* miniszteri osztálytanácsos és gyönyörű beszédben üdvözölte a távolból hazatért bajnokokat, kik annyi dicsőséget szereztek magyar hazájuknak és a magyar névnek. A minden oldalról nagy tetszéssel fogadott beszédre *Mussa* Gyula válaszolt, mire *Stolcsenberg*, a *Quarnero* szertárosa hatásos beszéd kíséretében a fumei tornaegyesületre és *Mosog* tanár, az utóbbi egyesület művezetője, a *Quarnero*-ra emelte poharát. A legjobb hangulatban telt el az idő negyednyolcz óráig, a mikor az egész társaság körülbelül félórai sétára kerekedett fel, végigjárva többször a vasárnap este rendkívül népes Corsót.

Fiumei sportembereink azután teljes számban kikisérték a pályaudvarra vendégeiket, ahol a peronon megkezdődött a szívélyes bucsuzkodás. — A vasuti kocsik ablakába egy másfél méter hosszú s egy méter széles nemzetiszínű zászlót akasztottak ki az elutazó bajnokok s midőn a vonat pont 8 órakor a jelenlevők lelkes hipp-hipp hurrái között elindult, mindkét részről szívélyes kenderlobogtatás közben kiáltották egymásnak oda, hogy: «a viszontlátásra!»

A rövid négy órás fogadtatás és együttlét a lehető legszebben és minden tekintetben az ünnepeltekhez méltóan folyt le és az ünnepély rendezéseért a két egyesület vezetőférfiai igazán osztatlan elismerést érdemelnek.

Megemlítjük, hogy a banket folyamán üdvözlő táviratot menesztettek a hazaérkezett bajnokok *Berszeviczy* Albert vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, megköszönvén neki a haza földjére való lépés alkalmával, hogy tárczája terhére adott nagylelkű adományával lehetővé tette a magyar sport képviseltetését a st.-louisi olimpiai versenyeken.

A TUDOMÁNY VILÁGÁBÓL.

A nő illata.

Hogy a női test, különösen pedig a selymes, puha női haj csaknem mindig valami kellemes, de alig érezhető, finom illatot áraszt, azt minden szerelmes ember tudja. A tudomány azonban, mint azt olvasóink is bizonyára tudják, a szerelmes emberek tapasztalati tényeit nem szokta tudományos eredményként elfogadni. Pedig a tudománynak ebben nincs igaza; legalább ebben az egy esetben nincs. Mert ki lehet megbízhatóbb szakértő a női haj illatának kérdésében a szerelmes embernél? Senki... Ezt nyugodt lélekkel állíthatom és állításomat maga a tudomány igazolta már évtizedek előtt, mikor nagyképpen kisütötte, amit a szerelmes emberek már a világ teremtése óta tudnak, hogy tudniillik a női testnek és hajának csakugyan természetes illata van.

Cadet-Devaux a tudományos érdem, aki egy 1821-ben megjelent nagyszabású dolgozatában legelőször foglalkozott ezzel az érdekes kérdéssel. Dolgozatának találó címet is adott. Az volt a címe:

A női légkör hatalma.

Az értekezés bevezetésében többek közt a következőket mondja a francia tudós:

«Gyakran tapasztalhattuk önmagunkon, hogy nemely embert már a legelső találkozásnál ellenszenvesnek találtunk, míg ellenben másokkal ismeretlenül is rokonszenveztünk. Vajjon logikailag föltehető-e, hogy egy pillanat alatt helyes ítéletet alkothattunk felőlük s nem valószínűbb-e, hogy az első benyomások inkább érzékszerveinknek, mondjuk például a látásnak hatása alatt keletkeztek? De egyedül a látás nem is képes ilyen intenzív érzések kiváltására. Bármennyire különösen hangzik is, mégis bizonyos, hogy fontos szerepe van ebben szaglásunknak is».

Cadet-Devaux határozottan ki is mondja értekezésében, hogy a szép nő kellemes hatása főképp az «atmosphère de la femme»-nak tulajdonítható. Hatvanöt évvel később Galopin francia orvos ugyanerre a következtetésre jut s szerinte a «parfume de la femme» a szeretett lény legtisztább, de amellet a legreálisabb szimbóluma.

Galopin azonban már egy lépéssel tovább is megy, mint Cadet, mert ő anatómiailag magyarázatát is keresi a jelenségnek. Érdekes fejtegetései szerint a női illat a bőr kigőzölgeséből és a haj illatából tevődik össze. Galopin szerint a női bőr felületének többféle illata van. A leggyakrabban a finom, természetes pézsmaszag. Ritkább ennél az ámbra-illat s ez utóbbi a férfiakra sokkal vonzóbb is, mint a pézsmaszag. Különösen a szőke nők szaga emlékeztet az ámbra illatára, de előfordul gesztenyebarna

nőknél is, ámbar ezeknél az ibolya-illat a gyakoribb. A kreol nők illata az ébentáéhoz hasonlít, melyhez kevés pézsmaszag is vegyül. A férfiak, akik a nők természetes ibolya- és ámbra-illatát kedvelik, Galopin szerint a többieknél gyengédebbek s hűségesebbek.

Nagyon érdekes dolgot ír Ploss-Bartels német tudós is, egviki nagyszabású munkájában a női test illatáról. Így elmondja többek közt például, hogy az indusok nőiket éppen az «odor di femina» alapján lótusz-illatuakra — padmini; mézillatu — cittinikre, kellemetlen szagu — cantinikre s elefántszagu — attinikre osztják. És Ploss-Bartels az élesszemű s érzékű természetmegfigyelők e beosztását reális alapon valóknak tartja.

Magánál a test illatánál azonban sokkal intenzívebb a női haj illata, amely ennel fogva sokkal határozottabban is észlelhető. Egy német tudós, akiben úgy látszik kevés a poetikus érzés, azt állítja, hogy az ember és az emlősök haja speciális illatozó szerv és a hosszú női haját megtöltött illatozó szervnek tartja. A nők hosszú hajviselését is ezen a természetes alapon magyarázza: nagyobb lévén az elválasztó felület, intenzívebb illatot is ad. A haj illatának mineműsége igen nehezen határozható meg; Galopin azonosnak mondja a test illatával, csak hogy annál erősebb, elanynyira, hogy adott esetben mesterséges illatszerek alkalmazását szinte fölöslegessé teszi. A barna haj erősebb illatu a szőkénél s mindkettőnél illatosabb a vörös nők haja. A vörshajukat különben Galopin külön csoportba osztja, s hajuk illatát igen jellemzőnek és kedvesnek mondja.

KÖZGAZDASÁG.

Az olasz vasutak új bortarifája.

Az Ausztria-Magyarország és Olaszország közti provizórius kereskedelmi szerződésben borra f. é. decz. 31-ig mázsánként 6.50 aranyforintban megállapított vám arra birta az olasz kormányt, hogy az anélkül is olcsó vasuti fuvardíjat ujlag mérsékelje.

A kormány és a három nagy olasz vasutársaság között oly megegyezés jött létre, hogy folyó évi október 1-től ez év végéig borra közönséges teherárúként, tonnákban vagy hordókban, kocsirakományonként új kivételes tarifát léptetnek életbe, melyről az *Allg. Tarif-Ans.* következőképen értesült: A kivételes tarifa, mely csak Bécs (Matzleinsdorf és fővámvhivatal) és Budapest végállomásra érvényes, azoknál a szállítmányoknál alkalmazható, melyek az adriai vasuti hálózaton a középtengeri és a szicíliai vasutakon legalább 600 kilométert tesznek meg vagy amelyekért az e távolságnak megfelelő illetéket megfizetik. Ez a kivételes tarifa továbbá érvényes oly küldeményeknél, melyek Genuán, Livornón, Ravennán és Velenczén át a Navigazione Generale Italiana hajóival transito érkező és vasutal továbbszállítatnak. Külföldi származású borokra e kivételes tarifa alkalmazása ki van zárva, ép úgy tartányvagonokban szállított borokra is.

A határállomásokig (Cormons, Peris és Pontebba) az olasz vasutakon való szállításhoz alkalmazandó fuvardíjtelek a következők, még pedig 10 tonna rakományal bíró kocsiknál (minimális fuvar 800 km.-ért 84.64 lira): 601 kilométertől 800 kilométerig kilométerenként 0.1338 lírával több, 901 kilométertől 1000 kilométerig kilométerenként 0.1298 lírával több, 1000 kilométeren felül kilométeren-

kint 0.1225 lírával több. Ezenkívül kocsirakományonként még 5.15 lírát kitevő fix pótlék kerül felszámításra.

+ **A második La-Plata szállítmány.** Szombaton délután érkezett kikötőnkbe az «Antonieta Accame» olasz gőzös 4400 tonna La-Plata-kukoriczával Strasser és König budapesti cég részére. A hajó kirakása még tegnap megkezdődött. A kirakott áru teljesen egészséges, igen jó minőségű és a szakemberek egyhangú állítása szerint jobb mint minden eddig La Platából érkezett kukorica-rakomány.

+ **Gabonatorlódás.** Tekintettel ama körülményre, hogy a helybeli kikötői tárházak több raktára teljesen megtelt zsákolatlan (rinfusa) gabonával, a Nyilvános tárházak r. t. elhatározta, hogy a külföldről érkező gabonaszállítmányok zsákolatlan beraktározását további intézkedésig beszünteti.

+ **Fiume-Buenos-Ayres.** Az Adria tengerhajózási részvénytársaság október 20-án közvetlen hajójáratot indít Fiuméből Montevideo, Buenos-Ayresbe és Rosarioba. Jövőre pedig az Adria Braziliába menő hajói közvetlen raklevéllel visznek rakományt Fiuméből a La Plata-államokba. A Michanovich-féle hajószállalattal kötött egyezmény szerint ugyanis az áruk Rio de Janeiroban fognak átrakatni a magyar gőzösökről a La platai hajókra és viszont ezekről a Fiuméba menő Adria-gőzösökre.

Kikötőnk forgalma.

Erkezett:

Szeptember 30-án.
Molfetta, olasz lobogó a alatt, tonnatartalma 391 kapitány Milella, jött Bariból.

Október 1-én.
Antomella Accame, olasz lobogó alatt, tonnatartalma 2505, kapitány Cuneo, jött Rosanóból.

Saturno, osztrák lobogó tonnatartalma 1115, kapitány Braticzevics, jött Smirnából.

Október 2-án.
Tyria, angol lobogó alatt, tonnatartalma 1883, kapitány Carbenies, jött Liverpoolból.

Melpomene, osztrák lobogó alatt, tonnatartalma 1852, kapitány Giurgevich, jött Triesztből.

Slavonia, angol lobogó alatt, tonnatartalma 6725, kapitány Baar, jött New-Yorkból.

Carniola, osztrák lobogó alatt, tonnatartalma 1704, kapitány Petris, jött Velenczéből.

Helios, osztrák lobogó alatt, tonnatartalma 1198, kapitány Signorelli, jött Cospolból.

Shelley angol lobogó alatt, tonnatartalma 1263, kapitány Kidnar jött Blythből.

Október 3-án.
Ettore, osztrák lobogó alatt, tonnatartalma 1194, kapitány Giurgevich, jött Triesztből.

Indult:

Szeptember 30-án.

Bagdad, német lobogó alatt, tonnatartalma 964, kapitány Holst, indult Hamburgba.

Avon, angol lobogó alatt, tonnatartalma 1395, kapitány Scautsburg, indult Liverpoolba.

Doun, angol lobogó alatt, tonnatartalma 1606, kapitány Hayes, indult Hullba.

Október 1-én.
Byzancz, német lobogó alatt, tonnatartalma 1151, kapitány Röffer, indult Velenczébe.

Matlekovits, magyar lobogó alatt, tonnatartalma 1249, kapitány Adamich, indult Hartlepoolba.

Helias, osztrák lobogó alatt, tonnatartalma 1198, kapitány Signorelli, indult Triesztbe.

Molfetta olasz lobogó alatt, tonnatartalma 391, kapitány Milella, indult Bariba.

Jason, osztrák lobogó alatt, tonnatartalma 237, kapitány Tomich, indult Cattarobal.

Albania, osztrák lobogó alatt, tonnatartalma 100, kapitány Castropil, indult Cattaroba.

Galicía, osztrák lobogó alatt, tonnatartalma 1747, kapitány Bednarz, indult Triesztbe.

Helene Mentzell, német lobogó alatt, tonnatartalma 984, kapitány Beyreis, indult Valenciába.

Selenunte, angol lobogó alatt, tonnatartalma 780, kapitány Luna, indult Ankonába.

Polluce, osztrák lobogó alatt, tonnatartalma 1280, kapitány Tomanovich, indult Batumba.

Melpomene, osztrák lobogó alatt, tonnatartalma 1854, kapitány Boccalari, indult Santosba.

Október 2-án.
Peconic, angol lobogó alatt, tonnatartalma 1158, kapitány Jones indult New-Yorkba.

Kálmán király, magyar lobogó alatt, tonnatartalma 1386, kapitány Sablich, indult Rouenba.

Saturno, osztrák lobogó alatt, tonnatartalma 1115, kapitány Braticzevics, indult Triesztbe.

Tőzsdei árfolyamok.

Értéktőzsdék.
(Záratok.)
1904.
október
1 3

Budapest. Aranyjár.		
4%	K.	118.75
Koronajár. 4%	"	97.60
3 1/4	"	88.75
Magyar földteherment.		
4%	"	98.—
Horv. Szlavon	"	98.50
Tisza-szab.	"	—
Osztrák papírjár.	"	99.25
ezüst	"	100.—
arany	"	119.—
korona	"	99.—
Osztrák-magyar bank	"	1615.—
Magyar hitelbank	"	779.50 782.—
Osztrák hitelbank	"	673.— 674.75
Osztrák-magyar vasut	"	652.—
100 márka	"	117.35
London vista	"	239.40
Páris	"	95.—
20 frankos arany	"	19.01
100 lira (olasz)	"	95.07 1/2
20 márka	"	23.46
Bécs. Magyar hitelr.		
K.	"	779.50 782.—
Osztrák hitelr.	"	672.25 674.75
Rimamurányi	"	530.50
Union-bank	"	536.50
Magyar államvasut	"	652.50 653.75
Leszám. bank	"	—
Jelzálogbank	"	521.—
Adria	"	—
Länderbank	"	448.50
Lloyd	"	730.—
Török sorsjegy	"	130.—
Berlin. Osztrák hitelr.	"	211.25 212.30

Budapesti árutőzsde.

Buza október	"	10.25	10.25
" április	"	10.64	10.64
Rozs október	"	7.47	7.47
" április	"	8.90	8.90
Zab október	"	6.76	6.76
" április	"	7.20	7.20
Kukoricza szept.	"	7.20	7.20
" május	"	7.37	7.37
Zsir	"	69.—	68.50
Szalonna	"	60.—	59.—

Newyorki gabonátőzsde.

(Sürgönyjegyzés).

Buza loco	Cent.	117 1/4	—
október	"	115 3/4	—
december	"	114 7/8	—
Tengeri	Cent.	57 3/8	—
október	"	55 1/8	—
december	"	—	—
Fuwardij Liverpoolba	pence	1.	—

Gyarmatárak.

Kávé.

Havre Santos good average:			
Szeptember	Frank	45.25	45.—
December	"	45.75	45.50
Márczius	"	46.25	46.—
Hamburg Santos good average:			
Szeptember	Márka	36.50	36.50
December	"	37.—	37.25
Márczius	"	37.50	37.75
Newyork:			
Fair Rio loco	Cent.	8 3/16	—
Szeptember	"	6.75	—
December	"	7.—	—

Czukor.

Prága frco Aussig kész	K.	27.—	26.85
" " uj	"	26.80	26.85
frco Prága raff.	"	—	—

Főszerkesztő:

Szemerjai Kovács Zoltán.

Felelős szerkesztő:

Murai Jenő.

Kiadótulajdonos:

„Unio” könyvnyomdai műintézet.

Végeladás

Csak még néhány napig tart

Mint hogy butor üzletemet véglegesen felosztatom, a raktaron lévő összes árut mélyen leszállított árban eladom.

**Hálószoba butor, matt
Ebédlőszoba butor, matt
Szalon butor, matt
Irodai butorok és
teljes szoba berendezések**

matt, vagy fényezett egyes butor, darabok, pamla-
gok, székek, konyhába való butorok, képek, tük-
rök stb.

Alkalmi vétel

Szálloda tulajdonosoknak, vendéglősöknek és fia-
tal házásoknak.

ROSENBERGER I.
Fiume — Corso 12 — Fiume.

CONSORZIO FIUMANO

d'anticipazioni e prestiti (con garanzia limitata).

Értesítjük ezennel a tisztelt közönséget,
hogy egyesületi helyiségeinket
**Andrássy utca 1. szám alá, az első
emletre** (a „Leon d'Oro” vendéglő fölött)
helyeztük át.

Fiume előleg- és kölcsön- szövetkezet.

EXNER RUDOLF

Első butorszállító és szállítmányozási vállalat

Központ: Trieszt, Via della Stazione 17.

Képviselő Fiumében: **EGGENHÖFFNER R.**

Via della Sanità 4. földszint.

Költözködések elvállalása úgy a városban mint bármely idegen
helyre legujabb mintájú 6 és 8 méter hosszú, előnyös szerkezetű
butorszállító kocsikkal.

Butoroknak és értéktárgyaknak őrizetbe vétele.
Mindennemű csomagolások elvállalása. Tárgyaknak házhöz szállítása
és onnan való elvitele.

**Bazár „Al Buon Mercato“
R. NEMES**

FIUME, VIA FIUMARA 4.

— A legjobb bevásárlási forrás. —
NAGY VÁLASZTÉK.
Mindennemű cipők, gyermekjáték, diszmu-tár-
gyak és utazási cikkekben.

Ujságkihordó (asszony is lehet) azonnali felvételre keresztetik. Czim a kiadóhivatalban.

Magyar családnál

jó házi kosztot keres egy Adria tisztviselő. Czim a kiadóhivatalban.

Ügynök

a ki az olasz nyelvet is bírja, azonnal felvétetik. Czim a kiadóhivatalban.

Használt és új bútorok

vétele és eladása az

Al buon prezzo

BUTORRAKTÁRBAN

Via San Vito 7. sz. földszint.

Ruha- és egyéb szekrények 13, 14 és 16 forintért adatnak el.

Egyszerű teljes szobaberendezés . . . . . 88 frt.
Fényes vagy matt „ márvánnyal . . . . . 130 „
Altdeutsch matt . . . . . 150 „

Két fiatalember,

két egymásba nyíló szobát, esetleg ellátással keres. Czim a kiadóhivatalban.

**MAGYAROK OTTHONA!
Rosenthal Lipót -- Fiume**

AZ ADAMICHTÉREN.

Játék, pipere, japan és kagyló áruk, bőrönd és utikosár raktár
10 KÉPES LEVELEZŐ-LAP 20 KRAJCZÁR.

**Aki olcsó és jó
BUTORI**

óhajt vásárolni, vegye azt az általánosan ismert és megbízható
asztalos és kárpitos

butor ezégnél

J. Kertmann & Figlio

(ezelőtt Sachs succ.)

Via Governo, - FIUME.

Árjegyzéket és költségvetést kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.

? IRIS ?

**Hirdetések és előfizetések
„A TENGERPART“**

ezimű politikai napilapra felvétetnek a kiadóhivatalában: **Fiume „Adria“ palota.**

Inserzioni ed abbonamenti
per il giornale politico quotidiano

„A TENGERPART“

si ricevono nell'amministrazione del giornale.
FIUME, PALAZZO „ADRIA“.

Gyakornak

40-50 korona

havi fizetéssel

azonnal felve-

ték. Czim a kia-

dóhivatalban.

Cognac

az Első Tokaji Cognac gyár terméke a legkedveltebb.

Különlegességek:

**Gyógy Cognac és
Diabetikus Cognac.**

Kapható minden finomabb ételmezési és cukrász üzletekben.

Képviselőlet Fiumében:

FABICH FERDINANDO.

Könyvnyomdai
műintézet

Tipografia
artistica

„UNIO“

„Adria“ palota, **FIUME** palazzo „Adria“.

TELEFON 224.

— SZÁLLIT —

minden a nyomdászatba vágó munkát gyorsan, szakismerettel és a legolcsóbban.

— ESEGUISCE —

prontamente con conoscenza del ramo ed al più buon mercato ogni lavoro tipografico.

„Adria“ magyar kir. tengerhajózási részvénytársaság.

Atlanti szolgálat.

1904. október havában az alant felsorolt első osztályú gőzösök vagy ezek helyettesei fognak Fiuméből az alant megjelölt irányokban és külföldről hazafelé indítani, feltéve, hogy rossz időjárás vagy előre nem látható körülmények a meteket meg nem akadályozzák:

KIVITEL			BEHOZATAL			
Hová	Gőzös	Kelet	Honnan	Hová	Kelet	
New-York	»Slavonia«	6	Bordeaux	Fiume	»Baross«	25/IX - 5/X
Liverpool ¹⁾	»Tyria«	1-10	Rotterdam	»	»Bathori«	25/IX - 5/X
Rotterdam, Antwerpen*)	»Duna«	5-15	London	»	»Deák«	25/IX - 5/X
Hull, Newcastle o/T	»Austria«	5-15	Rouen	»	»B. Kemény«	1-10
Liverpool ¹⁾	»Flaminian«	5-15	Glasgow	»	»Szent István«	1-10
Rouen	»Stefánia«	10-20	Liverpool	»	»Algerian«	1-10
Hamburg ¹⁾	»Lusitania«	10-20	Rouen	»	»Zichy«	1-10
London ¹⁾	»Jago«	10-20	Rotterdam	»	»Andrássy«	5-15
Pernambuco, Bahia, Rio de Janeiro			Hamburg	»	»Pergamon«	5-15
Santos*	»Nagy Lajos«	20	Bordeaux	»	»Szécheny«	10-20
New-York	»Pannonia«	20	Liverpool	»	»Brescia«	10-20
Bordeaux*)	»Balaton«	15-25	New-York	»	»Ultonia«	18
Lissabon ¹⁾ , London	»Kolozsvar«	15-25	Glasgow	»	»Tisza«	15-25
Liverpool	»Aleppo«	15-25	Westhartleppol	»	»Matlekovits«	15-25
Glasgow*)	»Baross«	21-31	Liverpool	»	»Palermo«	15-25
Rouen*)	»Bathori«	21-31	London	»	»Syria«	15-25
Hamburg ¹⁾	»Venezia«	21-31	Hamburg	»	»Soederhamn«	15-25
Liverpool ¹⁾	»Bulgarian«	21-31	Rouen	»	»Kálmán király«	21-31
Hull, Newcastle o/T	»Ebro«	21-31	Hull, Newcastle o/T	»	»Volturno«	21-31
Rotterdam, Antwerpen	»Szeged«	25/X-5/XI	Buenos Ayres	»	»Tibor«	25 X - 5/XI
			London ¹⁾	»	»Murillo«	25 X - 5/XI
			Liverpool ¹⁾	»	»Pavia«	25 X - 5/XI

A *)-gal megjelölt viszonylatban a gőzös **Triesztet** is érinti.

Atrakodó szolgálat közvetlen hajóraklevelek alapján a felsorolt kiindulási kikötőkből az összes földközi és adriai tengeri kikötőkbe, valamint az osztrák Lloyd levantei, keletindiai, kínai és japáni vonalaira.

¹⁾ Ha a gőzös indulása előtt 8 nappal elegendő rakomány nem jelentetett be, az igazgatóság fentartja magának a jogot, hogy ezt a kikötőt ne érintse, illetőleg hogy ezt a járatot ne teljesítse vagy későbbre halasztja.

Középtengeri szolgálat.

FIUME—MALTA—OLASZORSZÁG—DÉL FRANCZIAORSZÁG—SPANYOLORSZÁGI vonal.

Fiuméből: »Rákóczy« október 6-án, »Lederer Sándor« 13-án, »Szent László« 20-án, »Kassa« 27-én.

Valenciából: »Kassa« október 5-én, »Zrinyi« 12-én, »Mátyás király« 19-én, »Rákóczy« 26-án.

TYRRHENI VONAL.

Az első osztályú gyorsgőzös **ÁRPÁD** minden szerdán délben **Marseilleből Genuába** indul és pedig 1904. október 5-én, 12-én, 19-én és 26-án. Minden csütörtökön este 8 órakor **Genuából Nápolyba**. Minden szombaton délután 4 órakor

Nápolyból Marseillebe és pedig 1904. október 1-án, 8-án, 15-én, 22-én, és 29-én

FIUME-ÉSZAKAFRIKAI vonal. Fiuméből: indul »Adria« október 6-án, »Szápáry« 20-án.

Tangerből: indul »Szápáry« október 3-án, »Adria« 17-én, »Szápáry« 24-én.

„Adria“ magyar kir. Tengerhajózási részvénytársaság. - Fiume.

FIUME - NEWYORK

közvetlen összeköttetés Éjszak - Amerikával.

A „Cunard Line“ angol hajózási társaság gőzöseivel. Vezérigazgatóság a magyar korona országai részére: „Adria“ m. kir. Tengerhajózási r. t.

III. osztályú menetjegyek

Fiumétól Newyork-ig

Beleértve a hajón való étkezést és a kétnapos ellátást Fiumében

180 Korona

Legközelebbi gőzösök indulnak:

„Slavonia“ október 6.án - „Pannonia“
október 20.án - „Ultonia“ novemb. 10.én

A **fiumei kivándorlási iroda** (Via Alessandrina) készséggel és díjtalanul szolgál mindazon fölvilágosítással, melyre a kivándorolni szándékosoknak szükségük van.